

Biznes oddychający z ulgą

ayming

5 lat ulgi B+R w Polsce

Raport 2021

Ayming to międzynarodowa grupa doradcza działająca w 15 krajach w Europie, Azji i Ameryce Północnej. Ayming Polska wspiera przedsiębiorstwa w optymalnym prowadzeniu działalności operacyjnej i osiągnięciu lepszych wyników finansowych, oferując profesjonalne doradztwo w trzech obszarach:

- o Finansowania innowacji (ulga na badania i rozwój, IP Box, dotacje)
- o Podatków (podatek od nieruchomości, nowe inwestycje i *cost segregation*)
- o Kosztów pracy (składka wypadkowa, PFRON)

Ayming Polska przewodniczy Zespołowi ds. Ulg Innowacyjnych w Radzie Podatkowej Konfederacji Lewiatan. W ciągu roku Grupa realizuje globalnie ponad 15 000 projektów z zakresu pozyskiwania dotacji unijnych i ulgi na działalność B+R. Jakość świadczonych przez Ayming Polska usług potwierdza Certyfikat ISO 9001:2015.

Spis treści

Wstęp	5
5 faktów o krajobrazie innowacyjności w Polsce	6
Mocne i słabe strony polskiej innowacyjności	8
Finansowanie działań innowacyjnych	12
5 lat ulgi B+R	17
Ulga B+R w Polsce na tle Czech i Niemiec	22
„Piątka” dla innowacyjności	26
Kontakt	30
Metodyka	31

Wstęp

“W ciągu 5 lat obowiązywania ulgi jedynie niewielka liczba przedsiębiorców prowadzących działalność B+R i odprowadzających podatek dochodowy skorzystała z tej preferencji.”

W 2021 roku mija 5 lat od momentu wprowadzenia w Polsce ulgi badawczo-rozwojowej, która miała zachęcić firmy do wzmożenia działań B+R. Jest to więc dobry moment na pierwsze podsumowania. Nadzieje związane z nowym mechanizmem podatkowym były ogromne. Ministerstwo Finansów zakładało setki milionów złotych odliczeń (w 2019 roku miało to być 502 mln zł), które pozostaną u przedsiębiorców i umożliwią im zwiększenie nakładów na B+R. Jednak ani razu przewidywany budżet nie został w pełni wykorzystany. W ciągu 5 lat obowiązywania ulgi jedynie niewielka liczba firm prowadzących działalność B+R i odprowadzających podatek dochodowy skorzystała z tej preferencji.

Beneficjentami ulgi B+R mieli stać się wszyscy. Po pierwsze, przedsiębiorcy, gdyż dzięki nowym lub ulepszonym produktom, procesom czy usługom mogliby zwiększyć swoją konkurencyjność i zyskać nowych kontrahentów. Po drugie, klienci, którym dane będzie wybierać spośród coraz nowocześniejszych rozwiązań. Zaczynając od tych całkiem przyziemnych, jak ulepszona receptura ulubionego jogurtu, który dodatkowo będzie pakowany w biodegradowalne opakowanie, a kończąc na bardzo zaawansowanych technologiach informatycznych lub produktach medycznych. A po trzecie, zyskać miała Polska, stając się jednym z czołowych innowatorów na świecie i przyciągając kolejnych inwestorów.

Ulga B+R, obok dotacji krajowych i unijnych, jest najczęściej wybieranym narzędziem pozwalającym zyskać dodatkowe finansowanie na projekty badawczo-rozwojowe. Jednak wymaga dalszego promowania wśród przedsiębiorców, gdyż dla wielu z nich nadal pozostaje mechanizmem nieznanym. Zaledwie połowa naszych respondentów prowadzących działalność badawczo-rozwojową słyszała o tej preferencji, a spośród nich kolejna połowa przynajmniej raz z niej skorzystała.

Najrzadziej ulgę B+R rozlicza sektor MŚP, a to w nim dodatkowe środki finansowe przydałyby się najbardziej.

Minione 5 lat pokazało, że wciąż jesteśmy na początku budowania ekosystemu innowacji w naszym kraju. Wprowadzenie ulgi B+R było ważnym krokiem na drodze do zwiększenia innowacyjności firm w Polsce, teraz potrzebne są jednak zmiany w funkcjonowaniu samej ulgi. Chodzi na przykład o zminimalizowanie formalności czy ujednoczenie linii interpretacyjnej przepisów podatkowych tak, by podatnicy mogli rozliczać ulgę bezpiecznie i bez zbędnych utrudnień. Zmiany należy wprowadzić także w całym systemie finansowania innowacji. Nasi ankietowani wskazywali m.in. na potrzebę łatwiejszego dostępu do dotacji oraz zacieśnienia współpracy z instytucjami naukowymi i badawczymi czy zmniejszenie formalizacji procedur w aplikowaniu o finansowanie zewnętrzne.

Mam nadzieję, że nasza publikacja stanie się przyczynkiem do dyskusji na temat kierunku rozwoju ulg proinnowacyjnych w Polsce i poszerzenia wsparcia dla rodzimych innowatorów.

Magdalena Burzyńska
Dyrektor Zarządzająca Ayming Polska

5 faktów o krajobrazie innowacyjności w Polsce

98%

ankietowanych uznaje
innowacje za istotny
czynnik wspierający
konkurencyjność

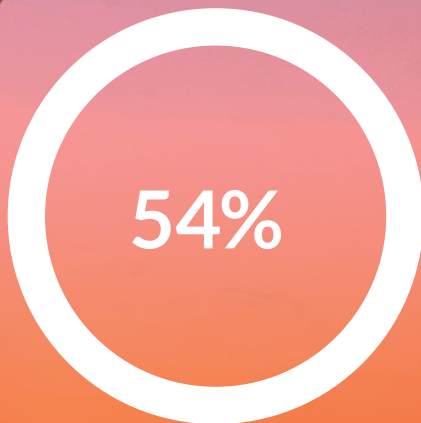
50%

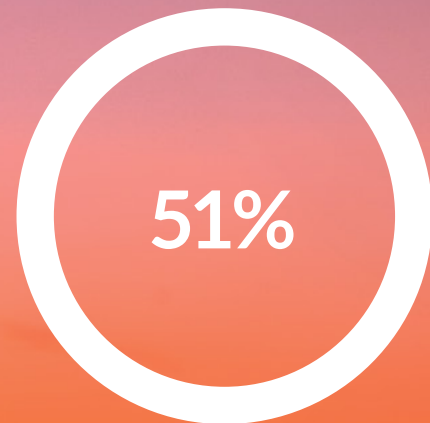
przedsiębiorstw
dobrze ocenia
swój poziom
innowacyjności
na tle konkurencji
międzynarodowej

firm przed wzrostem
innowacyjności
hamuje
niewystarczająca
współpraca
z instytucjami
naukowymi
i badawczymi

respondentów
zwiększyłyby nakłady
na B+R pod warunkiem
łatwiejszego dostępu
do dotacji

przedsiębiorców
słyszało o uldze
badawczo-rozwojowej

Mocne i słabe strony polskiej innowacyjności

Prawie wszyscy respondenci (98 proc.) uważają, że innowacje są istotne dla konkurencyjności firmy, przy czym dla 48 proc. są wręcz kluczowe. Najwyższy odsetek ankietowanych wyrażających taką opinię wywodzi się z branż: IT (83 proc.), farmaceutycznej (80 proc.), elektronicznej (75 proc.), lotniczej i spożywczej (po 67 proc.). Są to sektory odznaczające się dużą konkurencyjnością, w których innowacje odgrywają ważną rolę.

Porównując się do konkurencji międzynarodowej, połowa firm w Polsce ocenia poziom swojej innowacyjności na 4 i 5 w skali od 1 do 5. Jest to zauważalny wzrost

w porównaniu z badaniem z zeszłego roku, w którym swój poziom innowacyjności za dobry lub wysoki uznało 38 proc. ankietowanych, z czego zaledwie 5 proc. wystawiło sobie najwyższą notę.

Niewiele więcej niż co dziesiąty respondent ocenia niski poziom innowacyjności swojego przedsiębiorstwa (noty 1 i 2), co również stanowi zauważalną poprawę. W roku 2020 takie odczucia miał co piąty badany. Tegoroczne wyniki pokazują, że pandemia Covid-19 nie tylko nie wpłynęła na obniżenie poziomu innowacyjności firm w Polsce, ale być może zachęciła je do wzmożenia działań proinnowacyjnych, czego efektem są zauważalnie wyższe noty.

Samoocena poziomu innowacyjności firm w Polsce

2021

2020

5 - wysoki

4

3

2

1 - niski

Polska innowacyjność na tle Europy

Pozytywne jednostkowe oceny przedsiębiorców stoją jednak w kontrze do ogólnej kondycji rodzimych innowacji. W Europejskim Rankingu Innowacyjności 2020¹ Polska po raz drugi z rzędu zajęła czwarte miejsce od końca. Nasz kraj znalazł się co prawda w gronie umiarkowanych innowatorów razem z Włochami, Grecją czy Hiszpanią, ale wyprzedza jedynie Rumunię, Bułgarię i o włos Chorwację (indeks innowacyjności Polski jest o 0,1 wyższy). Przed nami uplasowały się inne państwa regionu – Czechy, Słowacja, Litwa i Łotwa. Najbardziej innowacyjnym krajem UE pozostaje Szwecja, a kolejne miejsca zajmują Finlandia, Dania i Holandia.

Według rankingu polski system innowacji najlepiej wypada w dwóch kategoriach:

- o środowisko sprzyjające innowacjom (8. miejsce na 27 krajów) oraz
- o wpływ innowacji na zatrudnienie (dopiero 13. miejsce, za średnią unijną).

Z kolei do najłabszych stron zaliczymy następujące kategorie:

- o wprowadzanie innowacji w MŚP (przedostatnie miejsce),
- o powiązania i współpraca (4. miejsce od końca),
- o atrakcyjność systemu badań naukowych (3. miejsce od końca),
- o finansowanie i wsparcie (5. miejsce od końca).

Co powoduje rozdźwięk między samooceną przedsiębiorców a ich wynikami na tle międzynarodowym? Jedną z odpowiedzi może być bardzo wąskie myślenie o innowacyjności, którą sprowadza się do gotowego produktu czy usługi. Na tym tle rodzimi innowatorzy mogą wypadać całkiem dobrze. Natomiast równie ważne są pozostałe etapy, które do tej innowacji prowadzą (np. dostęp do wykwalifikowanej kadry czy współpraca z ośrodkami naukowymi), a następnie pozwalają jej zaistnieć na rynku (np. łatwość komercjalizacji technologii, pozyskanie finansowania).

W raporcie PARP czytamy, że w firmach aktywnych innowacyjnie za niemal 3/4 innowacji odpowiadają ich właściciele lub osoby zarządzające². Na drugim miejscu (63 proc.) znalazło się otoczenie zewnętrzne w postaci klientów, dostawców oraz podmiotów z branży, z którymi kontakt ma przeważnie kadra zarządzająca. Oznacza to, że wprowadzanie innowacji nad Wisłą opiera się niemal wyłącznie na osobach decyzyjnych. W zaledwie co czwartej firmie w proces ten zaangażowani są kreatywni pracownicy spoza zespołu badawczo-rozwojowego, a w co dziesiątej – tacy, którzy w nim na co dzień pracują.

¹ European Innovation Scoreboard, dostępny on-line: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42981> [30.03.2021].

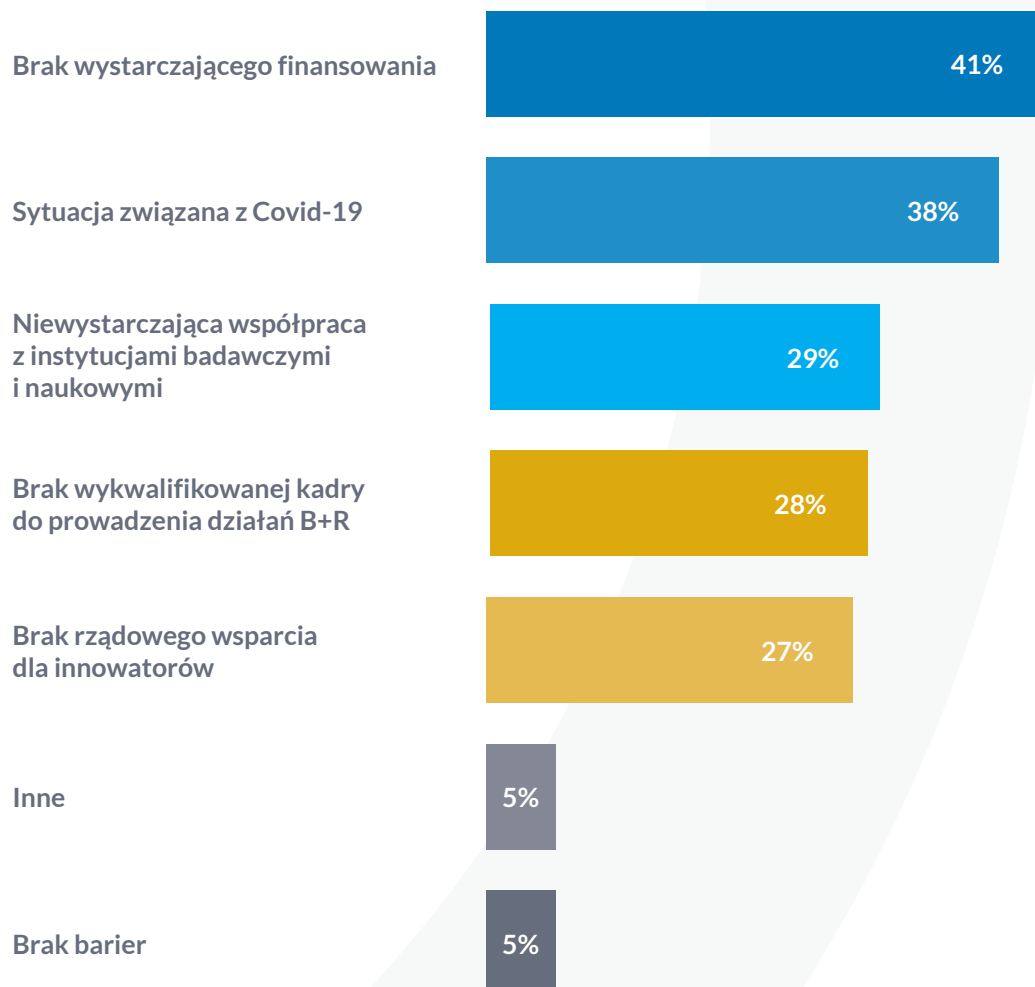
² PARP, Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki II edycji badania 2019. Dostępny on-line: <https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/Raport-2019---II-edycja-Monitoring-innowacyjnoci-polskich-przedsiębiorstw.pdf> [30.03.2021].

Kulejąca współpraca

Jak już zostało powiedziane, jedną ze słabych stron polskiej innowacyjności jest brak współpracy zarówno na styku biznes-biznes, jak i biznes-nauka. 29 proc. badanych przedsiębiorstw stwierdziło, że jedną z barier na drodze do zwiększenia poziomu ich innowacyjności

jest niewystarczająca współpraca z instytucjami badawczymi i naukowymi. Problemem dla co czwartego pozostaje również dostęp do wykwalifikowanej kadry, która byłaby w stanie realizować skomplikowane projekty badawczo-rozwojowe.

Bariery wzrostu innowacyjności

Głos nauki

W ostatnich latach obserwujemy wzrost zainteresowania i zaangażowania przedsiębiorstw w prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej. Firmy skorzystały z możliwości, jakie dały im ulgi podatkowe na B+R oraz wsparcie centrów badawczo-rozwojowych. Efektem tego są ich dynamicznie rosnące nakłady na B+R. Ulgi są pozytywnie oceniane przez przedsiębiorców. Biznes docenia realne korzyści finansowe oraz motywacyjny charakter rozwiązania. Stanowi to dla mnie źródło niemałej satysfakcji, bo to dobry przykład zmian regulacyjnych na rzecz innowacyjności wprowadzonych przez rząd, w którym jako minister prowadzący miałem okazję prowadzić prace w MNiSW pod kierownictwem wicepremiera Jarosława Gowina.

Obserwujemy również wzrost zainteresowania współpracą przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi, takimi jak Sieć Badawcza Łukasiewicza, czego najlepszym potwierdzeniem jest aktywnie rosnąca liczba tzw. Wyzwań Łukasiewicza. W I kwartale 2021 roku liczba podjętych przez nas Wyzwań była porównywalna z liczbą za cały 2020 rok. Chcielibyśmy w 2021 roku w większym zakresie zaangażować w te projekty polskie uczelnie i inne organizacje badawcze. Mamy już pozytywne doświadczenia ze współpracy, głównie z uczelniami technicznymi, ale widzimy w tym obszarze bardzo duże możliwości działania i będziemy chcieli je lepiej wykorzystać.

Bardzo duże szanse na wzmocnienie współpracy nauki z biznesem wiążemy z Krajowym Programem Odbudowy, programem Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki oraz programami Horyzont Europa i Cyfrowa Europa. Z perspektywy Łukasiewicza kluczowe znaczenie będzie miało dofinansowanie Centrów Kompetencji, których celem jest transfer wiedzy i komercjalizacja nowoczesnych technologii oraz wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Chcielibyśmy utworzyć 7-8 takich Centrów w różnych regionach Polski w najbliższych kilku latach.

W 2021 roku realizujemy także pilotażowy projekt Akcelerator Łukasiewicza, którego celem będzie wsparcie w rozwijaniu start-upów w oparciu o wyniki badań naukowych i prac rozwojowych powstałych w Łukasiewiczu. Chcemy w ten sposób tworzyć stabilne i wymagające dużych kwalifikacji miejsca pracy dla

doktorantów i absolwentów. Mamy się czym pochwalić w tym zakresie, bo obecnie realizujemy w Łukasiewiczu ponad 100 doktoratów wdrożeniowych.

Chcemy wzmocnić współpracę Łukasiewicza i naszych partnerskich uczelni z biznesem poprzez wykorzystanie m.in. Hubów Technologii Cyfrowych, które mają wspierać transformację cyfrową małych i średnich przedsiębiorstw. Łukasiewicz wziął udział w konkursie na Huby Technologii Cyfrowych, składając 8 wniosków, i mamy nadzieję, że jak najwięcej z nich zostanie wybranych. Otworzy nam to dodatkowe możliwości w zakresie oferowania nowoczesnych usług dla przedsiębiorstw, w szczególności testowania ich produktów, świadczenia wyspecjalizowanych szkoleń i usług doradczych.

Cieszy nas również to, że w ciągu 2 lat działania Łukasiewicza nawiązaliśmy wiele cennych kontaktów z innymi organizacjami badawczymi. Jesteśmy członkiem organizacji EARTO i AIOTI, a także aktywnie włączyliśmy się w działalność Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii. W 2020 roku nasze instytuty zostały partnerami w EIT Urban Mobility, EIT Health i Climate-KIC. Poza tym kontynuowaliśmy współpracę z EIT Raw Materials oraz uzyskaliśmy status polskiego Huba w EIT Manufacturing.

Nasza współpraca z zagranicznymi organizacjami badawczymi wskazuje, że wszyscy mamy bardzo podobne wyzwania w zakresie współpracy nauki z biznesem. Dodatkowym wyzwaniem w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jest wzmocnienie kultury innowacyjności oraz zaufania w relacjach nauka-biznes, a także pokazanie społeczeństwu, że nakłady na B+R to inwestycja w przyszłość, która w dłuższej perspektywie warunkuje konkurencyjność miast, regionów i państw.

dr Piotr Dardziński
Prezes Sieci Badawczej Łukasiewicz

Finansowanie działań innowacyjnych

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2019 roku nakłady krajowe brutto na działalność B+R wyniosły 30,3 mld zł i osiągnęły poziom 1,32 proc. PKB. Rok wcześniej było to 1,21 proc., zaś celem rządowym przedstawionym w Planie na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju miało być dojście do 1,7 proc. w 2020 roku. Choć nie opublikowano jeszcze ostatecznych danych, wiele wskazuje na to, że zakładanego poziomu nie dało się zrealizować, a wybuch pandemii Covid-19 na początku 2020 roku był tylko jednym z czynników, które to uniemożliwiły.

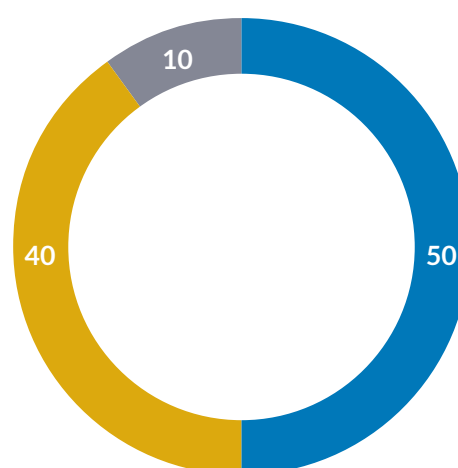
Mimo że polska gospodarka postawionego celu nie zrealizowała, z roku na rok systematycznie rosły wydatki przedsiębiorstw na działania B+R. Jednak znalezienie budżetu na projekty innowacyjne w dalszym ciągu pozostaje dużym wyzwaniem. Wyniki naszego badania wskazują, że dla 41 proc. ankietowanych brak wystarczających środków finansowych to największa bariera uniemożliwiająca wzrost innowacyjności. 88 proc. z nich finansuje projekty badawczo-rozwojowe z własnych zasobów. Na drugim miejscu (43 proc.) znajdują się dotacje unijne, a podium zamykają dotacje krajowe (24 proc.). Ulga badawczo-rozwojowa jest wykorzystywana przez 16 proc. respondentów.

Budżet na B+R

Należy zaznaczyć, że do efektywnego wprowadzania innowacji konieczne jest bazowanie na własnym budżecie i uzupełnianie go o dostępne instrumenty. Bardzo trudno skutecznie rozwijać działania badawczo-rozwojowe tylko w oparciu o pozyskane środki, np. pożyczki, kredyty czy ulgi proinnowacyjne. W przypadku takich instrumentów, jak dotacje krajowe czy unijne, regulaminy udziału zakładają konieczność zapewnienia przez przedsiębiorców wkładu własnego.

Jak zatem wygląda kwestia posiadania i wysokości budżetów B+R w firmach w Polsce? Połowa ankietowanych przyznała, że ma wydzielony budżet na projekty badawczo-rozwojowe. Dla 76 proc. jest on wystarczający, a 18 proc. badanych przyznało, że nie zaspokaja ich potrzeb związanych z prowadzeniem działań badawczo-rozwojowych. Warto podkreślić, że firmy, które posiadają odrębny budżet B+R, lepiej postrzegają swoją innowacyjność. Aż dwóch na trzech respondentów bez wydzielonych środków sytuuje swój poziom innowacyjności na najniższych stopniach skali (noty 1 i 2). Natomiast więcej niż połowa firm z odrębnym budżetem B+R ocenia ten poziom jako wysoki (noty 4 i 5).

Posiadanie wydzielonego budżetu na B+R

- 50% posiadam
- 40% nie posiadam
- 10% nie wiem

N=101

W porównaniu do badania przeprowadzonego w 2020 roku przed wybuchem pandemii Covid-19, zauważamy znaczące spadki w odpowiedziach dotyczących czynników, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia nakładów na działania badawczo-rozwojowe. Może to oznaczać, że w obecnej, wciąż kryzysowej sytuacji, przedsiębiorcom trudno jednoznacznie ocenić, co byłoby

dla nich najbardziej korzystną zmianą. Niemniej podium wygląda podobnie jak rok wcześniej. W tegorocznej edycji badania na pierwszym miejscu znalazł się łatwiejszy dostęp do dotacji (54 proc.), który wyprzedził wzrost ulg podatkowych na B+R (49 proc.) i mniejszą formalizację procedur w aplikowaniu o finansowanie zewnętrzne (43 proc.).

Czynniki sprzyjające zwiększaniu nakładów na działalność B+R

● 2021
N=101

● 2020
N=100

Wielokrotny wybór

Narzędzia dla innowatorów

Choć najpopularniejszym źródłem finansowania działalności badawczo-rozwojowej pozostają własne zasoby firmy, przedsiębiorcy mogą korzystać z szerokiego wachlarza narzędzi proinnowacyjnych i z ich pomocą uzupełniać własny budżet o finansowanie zewnętrzne. Wybór odpowiedniej formy wsparcia powinien odpowiadać czasowi, kiedy firma chce z niego skorzystać i rodzajowi działań B+R w firmie.

Poniżej przedstawiamy charakterystykę obecnie dostępnych mechanizmów podatkowych (stan na kwiecień 2021 r.).

Dotacje krajowe i unijne

Czas skorzystania: planowanie działań

Rodzaj działań B+R: przełomowe innowacje

Projekty innowacyjne, które przedsiębiorstwo dopiero planuje przeprowadzić, mogą zostać dofinansowane z dotacji krajowych lub unijnych. Wówczas konieczne jest postępowanie według przyjętego wcześniej planu, zaś wyniki prowadzonych działań B+R mają znaczenie przy późniejszym rozliczeniu dotacji.

Ulga badawczo-rozwojowa

Czas skorzystania: badania, prace wdrożeniowe

Rodzaj działań B+R: nowe lub ulepszone produkty, procesy i usługi

Koszty prac badawczo-rozwojowych, które zostały już poniesione, można rozliczyć w ramach ulgi B+R. Przedsiębiorca może odliczyć od podstawy opodatkowania 100 proc. kosztów kwalifikowanych (150 proc. w przypadku Centrów Badawczo-Rozwojowych). Nieistotne są czas trwania i skutki prowadzonych działań. Od podatnika wymaga się ewidencjonowania kosztów kwalifikowanych i prowadzenia dokumentacji projektów B+R.

Ulga dla twórców

Czas skorzystania: wytworzenie nowego produktu, usługi lub procesu

Rodzaj działań B+R: praca twórcza pracowników

Ulga dla twórców umożliwia zastosowanie 50 proc. kosztów uzyskania przychodu w przypadku działalności twórczej odznaczającej się oryginalnością, niepowtarzalnością, niebanalnością, nierutynowością i elementami indywidualizującymi twórcę. Honorarium autorskie powinno być wyraźnie wyodrębnione od innych składników wynagrodzenia pracownika-twórcy.

Ulga IP Box

Czas skorzystania: komercjalizacja wyników

Rodzaj działań B+R: wytworzenie, rozwinięcie lub ulepszenie kwalifikowanego IP

Firmy, które uzyskują dochód dzięki komercjalizacji wyników własnych prac B+R, mogą skorzystać z preferencyjnej 5-procentowej stawki podatku dochodowego. Ulga IP Box obejmuje zamkniętą listę kwalifikowanych praw własności intelektualnej, w tym patent, wzór użytkowy, wzór przemysłowy czy autorskie prawo do programu komputerowego.

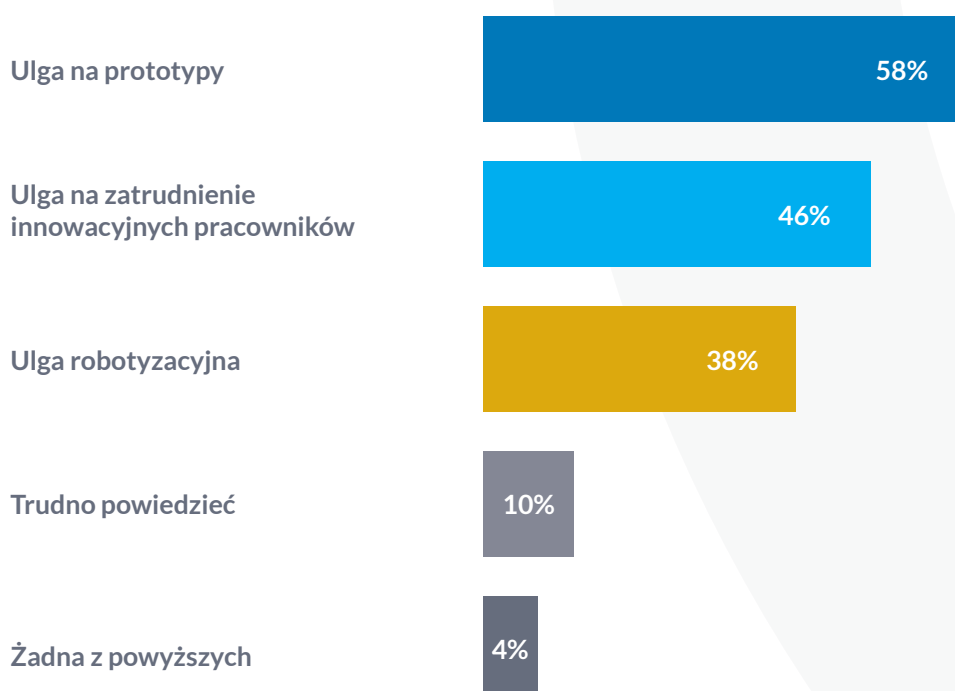
Nowe propozycje ulg dla innowatorów

Na rok 2021 Ministerstwo Rozwoju zapowiedziało wprowadzenie nowych ulg proinnowacyjnych:

- o **ulga robotyzacyjna** - dotyczy odliczenia 50 proc. kosztów m.in. zakupu nowych robotów do produkcji przemysłowej oraz wyszkolenia pracowników. Ma obowiązywać przez okres 5 lat;
- o **ulga na innowacyjnych pracowników** - umożliwi zmniejszenie wartości zaliczki na podatek dochodowy oraz wartości zryczałtowanego podatku dochodowego uzyskiwanego od przychodów ze stosunku pracy pracowników zaangażowanych wyłącznie w prace badawczo-rozwojowe;
- o **ulga na prototypy** - zakłada odliczenie kosztów próbnej produkcji nowego produktu lub wprowadzenia takiego produktu na rynek. Wartość odliczenia nie będzie mogła przekroczyć 30 proc. poniesionych kosztów.

Najszerzej omawianą propozycją była dotychczas ulga robotyzacyjna, która miała zostać wprowadzona już w styczniu 2021 roku. Celem tego mechanizmu będzie zwiększenie wydajności produkcji i obniżenie jej kosztów. Co ciekawe, z naszego badania wynika, że nie zalicza się ono do rozwiązań, na które najbardziej czekają przedsiębiorcy. Dużo większe zainteresowanie budzi ulga na prototypy oraz ulga na pracowników zatrudnionych w dziale badawczo-rozwojowym.

Chęć skorzystania z planowanych ulg proinnowacyjnych

N=101, wielokrotny wybór

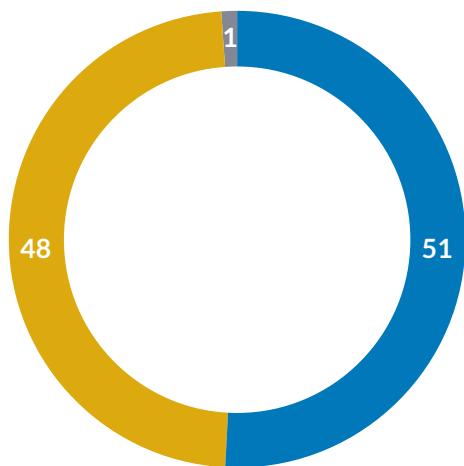
5 lat ulgi B+R

W raporcie Rady Podatkowej Konfederacji Lewiatan³, który dotyczy ostatnio wprowadzonych zmian podatkowych, ulga badawczo-rozwojowa znalazła się wśród rozwiązań, które 457 ankietowanych oceniło pozytywnie. To z jednej strony dobra wiadomość, gdyż pokazuje, że zarówno kadra zarządzająca, jak i księgowi doceniają ten mechanizm. Jednak z drugiej strony ulgę B+R wskazało zaledwie 14 proc. respondentów, co może oznaczać, że nie jest to rozwiązanie powszechnie stosowane.

Wynika to z dwóch powodów. Po pierwsze, ulga przynosi wymierną korzyść wyłącznie przedsiębiorcom odprowadzającym podatek dochodowy (PIT lub CIT) i prowadzącym działalność badawczo-rozwojową, a to

znacząco ogranicza liczbę beneficjentów. Po drugie, okazuje się, że pomimo pięciu lat obowiązywania ulgi, wciąż nie jest to mechanizm szeroko znany.

Z naszego badania wynika, że 51 proc. ankietowanych słyszało o uldze badawczo-rozwojowej. Najczęstszym źródłem, z którego się o niej dowiedzieli, był Internet (44 proc.), następnie prasa (19 proc.) i własny dział finansowy lub księgowy (13 proc.). Rządowe źródła, takie jak dzienniki ustaw, strony Ministerstwa Finansów lub Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, poinformowały co dziesiątego respondenta. O uldze badawczo-rozwojowej słyszało 60 proc. firm deklarujących wysoki poziom własnej innowacyjności oraz 38 proc. tych, które wykazują niższą samoocenę.

Świadomość istnienia ulgi badawczo-rozwojowej

- 51% słyszałem/am
- 48% nie słyszałem/am
- 1% trudno powiedzieć

N=101

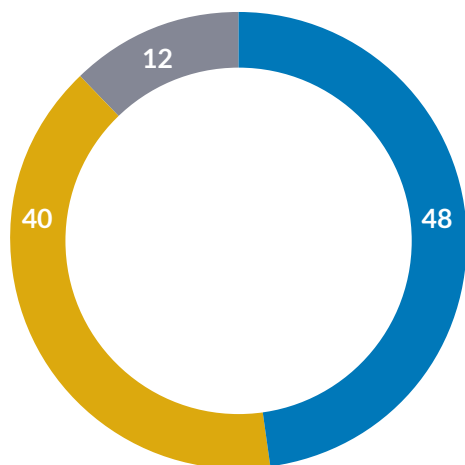
³Rada Podatkowa Konfederacji Lewiatan, Co wiesz o ostatnich zmianach podatkowych?, 2020 rok.

Rozliczanie ulgi

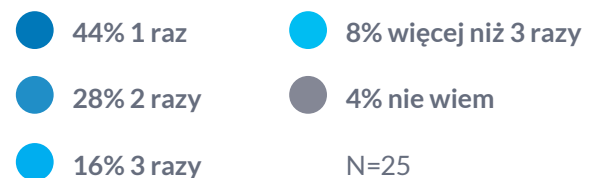
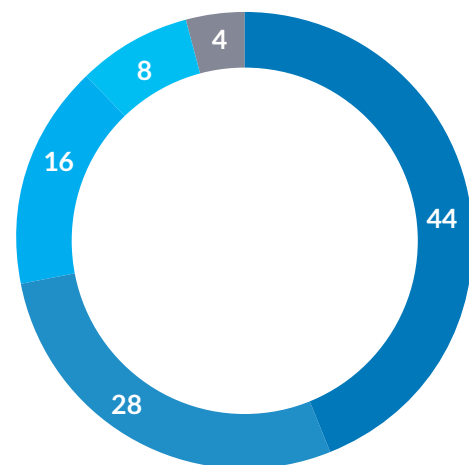
Spośród firm, które słyszały o uldze badawczo-rozwojowej, 48 proc. skorzystało z tego mechanizmu. Dla niemal połowy było to jednorazowe doświadczenie, a mniej niż co trzecia rozliczyła ulgę dwukrotnie. Biorąc pod uwagę wielkość firmy, aż 70 proc. przedsiębiorców zatrudniających od 250 pracowników choć raz

skorzystało z tej preferencji podatkowej. W przypadku najmniejszych firm (30-49 pracowników) połowa rozliczyła ulgę B+R, zaś wśród tych zatrudniających od 50 do 249 pracowników było to zaledwie 32 proc. Warto nadmienić, że aż 14 proc. ankietowanych z tego segmentu nie wiedziało, czy ich firma skorzystała z ulgi.

Czy firma rozliczyła choć raz ulgę badawczo-rozwojową?

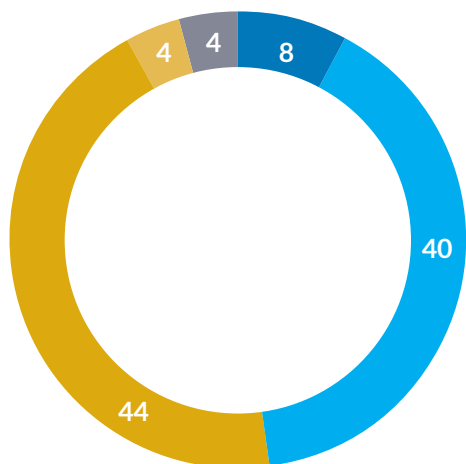

Ile razy rozliczyli Państwo ulgę badawczo-rozwojową?

Ulgę B+R jest rozliczana przede wszystkim przez pracowników firmy. Prawie zawsze (92 proc. odpowiedzi) są w to zaangażowane działy księgowy, finansowy lub prawny. U co czwartego respondenta zajmuje się tym również zarząd oraz dział B+R. Ze wsparcia firmy konsultingowej korzysta 12 proc. badanych, zaś współpracę z zewnętrznym biurem księgowym lub kancelarią prawną deklaruje 8 proc. Środki pochodzące z rozliczenia ulgi badawczo-rozwojowej zasilają przede wszystkim dalszą działalność B+R (80 proc. wskazań)

oraz są inwestowane w rozwój firmy (68 proc.). W mniejszym stopniu przeznaczają się je na podnoszenie kompetencji pracowników (36 proc.) lub bieżącą działalność przedsiębiorstwa (20 proc.). Bardzo ciekawie przedstawia się kwestia tego, na ile środki płynące z rozliczenia ulgi B+R są istotne dla budżetu firmy. Taki sam odsetek ankietowanych (po 48 proc.) deklaruje, że są ważnym źródłem dodatkowego finansowania, jak i że nie odgrywają istotnej roli w budżecie.

Istotność ulgi B+R dla budżetu firmy

- 8% bardzo istotna
- 40% raczej istotna
- 44% raczej nieistotna
- 4% zdecydowanie nieistotna
- 4% trudno powiedzieć

N=25

Wzrost wartości odliczeń

Powodem, dla którego podatnicy w ciągu pięciu lat obowiązywania ulgi B+R tak rzadko po nią sięgali, może być niska wartość odliczeń oraz ograniczony katalog kosztów kwalifikowanych w pierwszych dwóch latach jej obowiązywania. Dopiero w 2018 roku w ramach tzw. dużej ustawy o innowacyjności zwiększono atrakcyjność

ulgi do poziomu 100 proc. (150 proc. dla Centrów Badawczo-Rozwojowych), zniesiono zróżnicowanie wielkości odliczenia w zależności od kategorii kosztów kwalifikowanych i wielkości firmy oraz poszerzono katalog kosztów.

ZMIANY W WYSOKOŚCI ODLICZEŃ ULGI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ W POLSCE	KOSZTY OSOBOWE		POZOSTAŁE KOSZTY KWALIFIKOWANE	
	MŚP i duże firmy	MŚP	Duże firmy	
2016	30%	20%	10%	
2017	50%	50%	30%	
od 2018	100%	100%	100%	

Kwestie zapalne

Mimo że ulga badawczo-rozwojowa już zadomowiła się w polskim systemie podatkowym, to wciąż dużym wyzwaniem pozostaje ujednoczenie linii interpretacyjnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej oraz wyeliminowanie rozbieżności interpretacyjnych niektórych przepisów. Dobrym przykładem takich rozbieżności jest możliwość odliczania w ramach kosztów osobowych części wynagrodzenia dotyczącego czasu uzasadnionej nieobecności pracowników (urlop lub zwolnienie lekarskie).

NSA w wyroku z dnia 5 lutego 2021 roku uznał, że jeśli pracownik poświęca 100 proc. swojego czasu na działania badawczo-rozwojowe, to wynagrodzenie związane z jego usprawiedliwioną nieobecnością może być uznane za koszt kwalifikowany do ulgi B+R. Dotychczas Dyrektor KIS w wydawanych interpretacjach indywidualnych traktował nieobecności jako wykonywanie obowiązków służbowych, które nie są związane z działalnością badawczo-rozwojową. W związku z tym składniki te nie podlegają odliczeniu w ramach ulgi B+R.

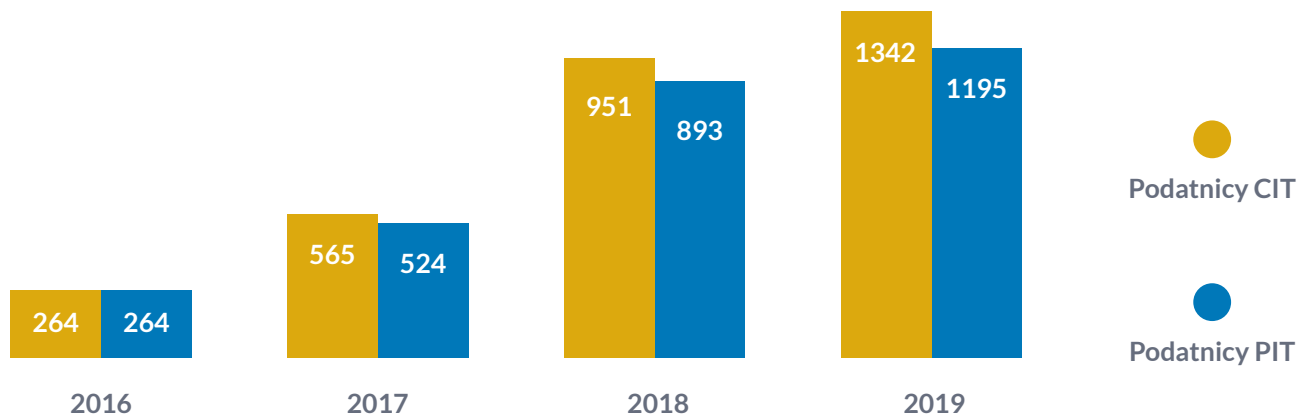
Inny przykład rozbieżności dotyczy incydentalności projektów badawczo-rozwojowych. W interpretacjach indywidualnych wydawanych w 2018 roku Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej wskazywał, że prace badawczo-rozwojowe nie mogą być pracami incydentalnymi. Przyjęta przez organy linia interpretacyjna głosiła, że działania incydentalne, choć podpadają pod ustawową definicję działalności B+R, nie mogą zostać rozliczone w ramach ulgi, ponieważ nie spełniają wymogu systematyczności.

Powyższe stanowisko zostało również przejęte przez Wojewódzkie Sądy Administracyjne, które rozpoznawały skargi na wydane przez KIS interpretacje indywidualne. Dopiero w Objaśnieniach podatkowych w sprawie IP Box – PIT z 15 lipca 2019 roku Ministerstwo Finansów wskazało, że każde działanie spełniające ustawową definicję działalności B+R jest kwalifikowane do ulgi, a argument o incydentalności jest sztuczny.

Ulga B+R w liczbach

Liczba beneficjentów*

	2016	2017	2018	2019
Wysokość odliczeń - 19% lub 17% od wskazanej kwoty* [zł]				
CIT	198 mln	543 mln	1 675 mln	2 248 mln
PIT	8 mln	41 mln	179 mln	293 mln
Skutek finansowy dla budżetu** [zł]				
WYSOKOŚĆ ODLICZEŃ	206 mln	584 mln	1 854,8 mln	2 541,7 mln
PROGNOZOWANY SKUTEK	brak	200 mln	361 mln	502 mln
ODNOTOWANY SKUTEK	39,1 mln	111 mln	352,4 mln	482,9 mln

Ulga B+R w Polsce na tle Czech i Niemiec

Ulga badawczo-rozwojowa to mechanizm fiskalny promujący działalność B+R, który w Europie znany jest od kilkudziesięciu lat. Na świecie został wprowadzony po raz pierwszy już w 1944 roku w Kanadzie. Jeśli chodzi o kraje europejskie, najwcześniej definicja ulgi podatkowej na badania i rozwój pojawiła się w Hiszpanii w 1978 roku. Z kolei najdłużej na ten mechanizm musieli czekać niemieccy podatnicy – korzystają z niego dopiero od 2020 roku.

Poniżej prezentujemy zakres ulgi badawczo-rozwojowej obowiązującej w Polsce w porównaniu do naszych dwóch sąsiadów – Czech i Niemiec. Warto podkreślić, że na tle innych europejskich krajów samo skorzystanie z ulgi jest w Polsce stosunkowo proste. Wystarczy złożyć deklarację podatkową wraz z załącznikiem CIT-BR lub PIT-BR. Nie podlega ona ocenie przez żadną komisję, a podatnik nie musi posiadać dodatkowych zaświadczeń, jak np. certyfikatu poświadczającego prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej (taki wymóg jest np. we Włoszech).

Należy jednak zadbać o przygotowanie odpowiedniej dokumentacji wewnętrznej, która zawiera opisy projektów badawczo-rozwojowych, oraz stworzyć ewidencję księgową kosztów kwalifikowanych. Podatnicy mogą również zostać poproszeni przez urząd skarbowy o własne uzasadnienie skorzystania z ulgi lub przejść kontrolę skarbową za okres ostatnich pięciu lat rozliczeniowych.

	POLSKA	CZECHY	NIEMCY
ROK WPROWADZENIA ULGI	2016	2005	2020
WYSOKOŚĆ ODLICZENIA OD PODATKU	19% CIT 17% PIT	19,3%	25%
% KOSZTÓW KWALIFIKOWANYCH MOŻLIWYCH DO ODLICZENIA	100% dla przedsiębiorców do 150% dla CBR	100% 110% za każdy wzrost nakładów na B+R w porównaniu z rokiem poprzednim	25% (lub kredyt gotówkowy na kwotę do 1 mln € na rok)
LICZBA LAT WSTECZ MOŻLIWYCH DO ROZLICZENIA	5	1	4
KOSZTY KWALIFIKOWANE	<ul style="list-style-type: none"> koszty osobowe materiały i surowce ekspertyzy, opinie, usługi doradcze, badania zakupione od jednostki naukowej sprzęt specjalistyczny wykorzystywany bezpośrednio w działaniach B+R amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialne i prawne (WNIp) nabycie usługi wykorzystania aparatury naukowo-badawczej koszty uzyskania patentu, ochrony wzoru użytkowego i przemysłowego odpłatne korzystanie z aparatury naukowo-badawczej 	<ul style="list-style-type: none"> koszty osobowe materiały i surowce amortyzacja środków trwałych koszty operacyjne (energia elektryczna, woda, ciepło, gaz itp.) i aktywa o niskiej wartości koszty podróży bezpośrednio związanych z projektami B+R leasing finansowy zakup usług i know-how od firm z obszaru B+R certyfikacja wyników prac badawczo-rozwojowych (np. homologacja) 	<ul style="list-style-type: none"> koszty osobowe 60% kosztów zewnętrznych badań
GŁÓWNE TRUDNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja i zakres działań uznanych za prace B+R wyodrębnienie kosztów kwalifikowanych podatnik jest zobowiązany przechowywać niezbędną dokumentację przez okres 5 lat 	<ul style="list-style-type: none"> część formalna projektów jest dla organów podatkowych równie ważna, jak spełnienie kryteriów działalności badawczo-rozwojowej nawet drobne nieprawidłowości mogą skutkować odmową rozliczenia ulgi B+R 	<ul style="list-style-type: none"> skorzystanie z ulgi wymaga zdobycia certyfikatu technicznego potwierdzającego kwalifikowalność projektów

Komentarz Ayming Niemcy

Marcus Arens
Dyrektor Sprzedaży i Marketingu

Ulga badawczo-rozwojowa w Niemczech to pierwszy mechanizm umożliwiający przedsiębiorcom odzyskanie kosztów, które wcześniej ponieśli na działania badawczo-rozwojowe. Pod tym względem stanowi atrakcyjną alternatywę dla grantów, które są podstawową formą finansowania innowacji. W sumie w Niemczech można występować aż o 3000 różnych dotacji na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym czy lokalnym. Ich przydzielanie odbywa się w ramach konkursów z dość surowymi wymaganiami, więc firmy nigdy nie mają pewności, czy otrzymają finansowanie na swoje projekty innowacyjne.

Dużym wyzwaniem dla podatników chcących skorzystać w Niemczech z ulgi B+R jest wymóg pozyskania certyfikatu technicznego potwierdzającego działalność badawczo-rozwojową. Taki certyfikat wydaje specjalna instytucja powołana przez Ministerstwo Rozwoju, a czas oczekiwania na jego uzyskanie waha się od 8 do 12 tygodni. Jako że ulga B+R jest dopiero co uruchomionym mechanizmem, trudno ocenić, jak dużą popularność zyska wśród podatników w Niemczech. Przewidywania Ministerstwa Finansów zakładają, że za pierwszy rok odliczenia ulgi zwrot podatkowy wyniesie 2,5 mld euro.

Komentarz Ayming Czechy

Kristína Šumichrastová
Dyrektor Zarządzająca

W Czechach ulga B+R działa stosunkowo długo, bowiem już od 2005 roku. Sama procedura składania wniosku jest dość prosta, co czyni ulgę korzystniejszą opcją na uzyskanie dofinansowania działań innowacyjnych w porównaniu z dotacjami. Niestety liczba projektów badawczo-rozwojowych w sektorze prywatnym systematycznie spada, na co wskazuje łączna liczba firm aplikujących o ulgę B+R w ostatnich latach. W 2015 roku rozliczyło ją 1306 przedsiębiorców, podczas gdy w 2019 roku już tylko 940.

Przyczyną tego stanu rzeczy może być większa liczba obowiązków nakładanych na podatników. Chodzi m.in. o konieczność wcześniejszego zgłoszenia zamiaru skorzystania z ulgi, stworzenie dokumentacji projektowej i prowadzenie szczegółowego rejestru zmian. Nie mniej istotna jest postawa organów skarbowych, które są coraz bardziej rygorystyczne w procesie uzasadniania prawa do rozliczenia ulgi B+R. Powoduje to długotrwałe i żmudne kontrole finansowe.

„Piątka” dla innowacyjności

Poniżej prezentujemy 5 postulatów na kolejne 5 lat obowiązywania ulgi badawczo-rozwojowej. Wskazujemy w nich proponowane przez nas kierunki zmian, aby ulga stała się jeszcze bardziej atrakcyjnym mechanizmem i by sięgało po nią większe grono podatników.

#1 150 proc. odliczenia dla wszystkich

Pierwszym postulatem jest zwiększenie kosztów możliwych do odliczenia do 150 proc. dla wszystkich przedsiębiorców, a w przypadku Centrów Badawczo-Rozwojowych – do 200 proc. Z naszych obserwacji wynika, że część podatników jest zainteresowana skorzystaniem z ulgi badawczo-rozwojowej, lecz jej wysokość w stosunku do nakładu pracy, jaki należy ponieść, jest zbyt mała.

Należy podkreślić, że podobne rozwiązanie, choć na bardziej preferencyjnych warunkach, oferuje Słowacja. Nasi południowi sąsiedzi mają możliwość odliczenia aż do 200 proc. kosztów poniesionych na działalność B+R niezależnie od statusu przedsiębiorstwa. Korzystniejsze warunki obowiązują także w innych krajach oferujących mechanizm podobny do polskiej ulgi na działalność badawczo-rozwojową. W Wielkiej Brytanii jest to odliczenie w wysokości 230 proc. kosztów kwalifikowanych, zaś w RPA – 150 proc.

#2 Rozliczanie kosztów amortyzacji środków trwałych

Istotnym ułatwieniem byłoby doprecyzowanie zapisów ustawy w zakresie możliwości rozliczania amortyzacji środków trwałych wytworzonych lub ulepszonych w wyniku działalności badawczo-rozwojowej. W obecnej formie mechanizm ulgi pozwala na zakwalifikowanie do niej kosztów odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych (ŚT) lub wartości niematerialne i prawne (WNiP), które były wykorzystane w działalności B+R. Co jednak w przypadku, gdy środki trwałe są wynikiem prac badawczo-rozwojowych, ich stworzenie wymagało poniesienia kosztów (np. materiałów czy wynagrodzeń), a amortyzacja rozpoczyna się dopiero po zakończeniu projektu B+R? Obecne zapisy ustawy nie precyzują tej kwestii, a linia interpretacyjna KIS również nie wskazuje na konkretne rozwiązanie. W efekcie powoduje to niepewność podatników.

Brak możliwości rozliczania tego typu kosztu byłby niesprawiedliwy dla części firm prowadzących projekty badawczo-rozwojowe. Za przykład niech posłuży proces wytwarzania prototypu będącego efektem działalności B+R. Jeśli ów prototyp staje się środkiem trwałym wraz z końcem realizacji projektu i pozostaje na stanie w przedsiębiorstwie, to podatek w ramach ulgi B+R nie może rozliczyć kosztów związanych z jego wytworzeniem. Jednocześnie, jeśli przedsiębiorca zdecydowałby się uznać prototyp za WNIP, a nie ŚT, to mechanizm ulgi pozwala na rozliczenie odpisów amortyzacyjnych od takiego prototypu.

#3 Rozliczanie kosztów zatrudnienia na umowy B2B

Zgodnie z art. 18d ust. 2 i 3 umowy o CIT kosztem kwalifikowanym ponoszonym przez podatnika są koszty z tytułu umowy o pracę, umowy zlecenia i o dzieło. Ze względu na obserwowany w gospodarce trend zwiększania się liczby jednoosobowych działalności gospodarczych, warto rozważyć włączenie do ulgi B+R kosztów zatrudnienia pracowników wynikających z umów B2B. Formę takiej działalności wybierają bardzo często przedstawiciele branży IT, którzy są beneficjentami ulgi.

W naszej opinii kluczowym kryterium kwalifikowalności kosztów osobowych powinien być charakter współpracy pomiędzy podatnikiem i jego pracownikami, a nie forma prawna podpisanej umowy. Stworzenie możliwości odliczenia kosztów prac B+R świadczonych poprzez umowy B2B, jeżeli są to jednoosobowe działalności gospodarcze, zwiększy atrakcyjność ulgi oraz zachęci do korzystania z takich usług podmioty prowadzące działalność badawczo-rozwojową.

#4 Rozliczanie kosztów konsultacji technicznych/technologicznych

Warto rozważyć poszerzenie katalogu kosztów kwalifikowanych o koszty dotyczące wydatków związanych z usługami takimi jak konsultacje techniczne czy profesjonalne doradztwo technologiczne. W obecnej formie są one kwalifikowane do rozliczenia w ramach ulgi B+R, jeśli za ich realizację odpowiadają jednostki naukowe. Należałoby dołączyć do nich również firmy i przedsiębiorstwa wyspecjalizowane w doradztwie technicznym czy technologicznym.

Takie rozwiązanie pozwoli podatnikom na odliczenie od podstawy opodatkowania kosztów związanych z korzystaniem z doświadczenia i wiedzy eksperckiej zewnętrznych specjalistów, którzy mogą zwiększyć efektywność prowadzonych w przedsiębiorstwie prac B+R. Umożliwi to również znaczną redukcję ryzyka, którym z reguły są obarczone projekty badawczo-rozwojowe. Podobną preferencję stosuje się już we Włoszech. Tamtejsi podatnicy mogą rozliczać koszty zamówienia konsultacji technicznych od firm zewnętrznych.

#5 Rozliczanie kosztów związanych z certyfikacją nowych produktów

Istotną fazą prac B+R jest doprowadzenie nowego produktu do etapu wdrożenia go do seryjnej produkcji. Zanim to nastąpi należy dokonać końcowej weryfikacji parametrów opracowanego rozwiązania, np. poprzez certyfikację w zewnętrznej jednostce uprawnionej do wydawania odpowiednich dokumentów. Jest to moment w dalszym ciągu obarczony ryzykiem, gdyż dany produkt może nie spełnić parametrów niezbędnych do przejścia certyfikacji. Etap finalnej walidacji jest nieodzownym elementem prac B+R, ponieważ pozwala stwierdzić, czy opracowywany produkt wymaga jeszcze pracy, czy też spełnił wszystkie wymagane warunki pozwalające na jego produkcję i sprzedaż.

W związku z tym proponujemy rozszerzenie katalogu kosztów kwalifikowanych o koszty związane z etapem końcowej weryfikacji i certyfikacji produktu. W szczególności chodzi o usługi związane z: przygotowaniem dokumentacji niezbędnej do uzyskania certyfikatu, homologacją, znakiem CE, znakiem bezpieczeństwa, uzyskaniem lub utrzymaniem zezwolenia na obrót czy też innych obowiązkowych dokumentów lub oznakowań związanych z dopuszczeniem do obrotu lub użytkowania produktu. Takie rozwiązanie jest już wdrożone m.in. w Portugalii (część audytów i certyfikacji w działaniach B+R stanowi koszt kwalifikowany) oraz w Czechach (kosztem kwalifikowanym jest certyfikacja wyników prac B+R).

Komentarz eksperta

Ulga na działalność badawczo-rozwojową to mechanizm, który z roku na rok zdobywa coraz większą popularność. Dzieje się tak z kilku powodów. Po pierwsze, wśród przedsiębiorców rośnie świadomość istnienia takiej preferencji podatkowej i możliwych do uzyskania oszczędności. Drugi istotny aspekt dotyczy coraz bardziej stabilnego otoczenia prawnego związanego z ulgą B+R. Kwestie, które początkowo budziły wiele wątpliwości i niepewności, zostały w znacznej mierze wyjaśnione zarówno na polu indywidualnych interpretacji podatkowych, jak również w wyrokach WSA czy NSA. Po trzecie, zasady korzystania z ulgi ewoluowały przez pięć lat jej obowiązywania, dopasowując się do realiów rynkowych oraz potrzeb przedsiębiorców. Wprowadzane zmiany dobrze odpowiadały na potrzeby firm i powodowały, że ulga stawała się coraz bardziej przyjazna przedsiębiorcom, a oszczędności przez nią generowane były coraz bardziej kuszące.

Mimo to w dalszym ciągu można doszukać się kwestii, które wymagają modyfikacji. Stanowią one barierę w skorzystaniu z ulgi przez wielu przedsiębiorców, a nierzadko zaniżają również koszty możliwe do odliczenia. Proponowane przez nas zmiany wpisują się w krajową politykę wspierania innowacyjności, ale przede wszystkim są odpowiedzią na oczekiwania samych przedsiębiorców. Potrzebę dodatkowych zachęt fiskalnych związanych z działalnością B+R dostrzega również ustawodawca. Zapowiadane propozycje (m.in. ulga robotyzacyjna) umożliwią dostosowanie ekosystemu innowacji do dynamicznie zmieniającego się otoczenia biznesowego. Ponadto kolejne preferencje mogą pomóc w utrzymaniu ciągłego wzrostu nakładów na badania i rozwój, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości. Polityka promująca innowacyjność stanowi fundament dla przyszłego wzrostu gospodarczego kraju oraz podnoszenia jego konkurencyjności na arenie międzynarodowej.

Agnieszka Hrynkiewicz-Sudnik

Dyrektor Obszaru Podatków i Finansowania Innowacji
Ayming Polska

Kontakt

**Jeśli potrzebujesz wsparcia
w skorzystaniu z ulgi B+R,
skontaktuj się z nami.**

Agnieszka Hryniewicz-Sudnik
Dyrektor Obszaru Podatków i Finansowania Innowacji
Tel.: +48 662 298 425
E-mail: ahryniewicz@ayming.com

Marek Dalka
Kierownik Działu Innowacji, Ulgi i Dotacji
Tel.: +48 784 902 131
E-mail: mdalka@ayming.com

Wiktor Bembnista
Dyrektor Sprzedaży
Tel.: +48 668 638 260
E-mail: wbembnista@ayming.com

Kontakt dla mediów

Paulina Wiśniewolska
Dyrektor Marketingu i Komunikacji
Tel.: +48 784 945 256
E-mail: pwisniewolska@ayming.com

Marta Pikora
Kierownik Projektów PR i Marketingowych
Tel.: + 48 662 298 426
E-mail: mpikora@ayming.com

Metodyka

Raport został przygotowany w oparciu o analizy Ayming Polska i badanie przeprowadzone techniką CATI przez firmę Opinia24 wśród 101 przedsiębiorstw. Badanie było realizowane od 11 lutego do 9 marca 2021 roku. Zakwalifikowano do niego firmy zatrudniające od 30 pracowników, które działają w branżach prowadzących działalność badawczo-rozwojową. Wśród nich znalazły się: branża produkcji maszyn i urządzeń (24 proc. ankietowanych), przetwórstwa metali i niemetali (21 proc.), chemiczna i motoryzacyjna (po 8 proc.), IT i spożywcza (po 6 proc.), farmaceutyczna i budowlana (po 5 proc.) oraz elektroniczna i energetyczna (po 4 proc.). W zależności od wielkości przedsiębiorstwa na pytania odpowiadali: właściciel, CEO, dyrektor generalny, dyrektor finansowy lub dyrektor/manager ds. rozwoju.

Opracowanie raportu

Dział Innowacji, Ulgi i Dotacji: Marek Dalka, Agnieszka Hrynkiewicz-Sudnik, Kinga Gala, Magdalena Gołota, Karolina Łukasik, Michał Murawski, Tomasz Stańczyk

Zespół Marketingu i Komunikacji: Alicja Badowska, Marta Pikora

Raport Ayming „Biznes oddychający z ulgą. 5 lat ulgi B+R w Polsce” zawiera wyłącznie informacje natury ogólnej. Przedstawiona w raporcie analiza, zawarte w nim komentarze i opinie są rodzajem interpretacji danych i nie mogą być rozumiane jako konkretna porada znajdująca zastosowanie w każdym indywidualnym przypadku. W związku z tym nie należy podejmować jakichkolwiek decyzji prawnych, finansowych czy biznesowych dotyczących działalności przedsiębiorstwa tylko na podstawie informacji przedstawionych w raporcie. Przed podjęciem tego rodzaju decyzji powinno się skorzystać z indywidualnej profesjonalnej usługi doradczej. Ayming Polska nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody poniesione na skutek decyzji podjętych wyłącznie na podstawie przedstawionych w raporcie danych i rozwiązań.

Śledź nas

Ayming Polska Sp. z o.o.
ul. Moniuszki 1A
00-014 Warszawa
Tel.: +48 22 330 60 00
kontakt@ayming.com

ayming.pl